

тятъ въ тѣхнитѣ дворове, яхъри или по градинитѣ. Впрочемъ, срѣщали се твърде благородни и образовани личности, които не били въ състояние да претърпятъ такова унижение. Ще дадемъ само единъ примѣръ:

Въ началото на сегашния вѣкъ въ Търново живѣлъ единъ ученъ свещеникъ на име Йоакимъ, който се ползувалъ съ голѣма любовъ отъ страна на народа, но не обичанъ отъ митрополита. Веднажъ следъ литургия митрополитъ Иларионъ, родомъ отъ Кандия, му заповѣдалъ да изнесе на двора въ кошъ гюбрето отъ обора на епископския домъ. Йоакимъ отказалъ да му се подчини. Работата дошла до бой съ епископскитѣ слуги и дякони. Съ сила едва успѣлъ свещеникътъ да се отърве и избѣгалъ съ разчорлена коса и безъ камилавка право при кадията. Преди още да залѣзне слънцето, той приелъ исляма. Той се научилъ да пише и да чете по турски, спечелилъ си голѣма почитъ между турцитѣ и падналъ въ Добруджа въ бой противъ „московца“¹⁴.

Не по-добро било положението и на манастиритѣ. Въ Македония тѣ обикновено били давани подъ наемъ на предприемчиви гърци, власи или албанци. На наемателя се предоставяло да търпи монаситѣ, или да ги изпжди. Григоровичъ въ 1845 г. въ манастира Св. Наумъ край Охридското езеро попадналъ на единъ игуменъ безъ монаси; единъ грѣкъ съ 30 души слуги се разпореждалъ въ огромния манастиръ, като плащалъ на епископа годишно 1500 гроша.

Гръцкитѣ епископи сжщо тѣй малко били образци за християнско безкористие и доброволна сиромашия, както и образци за християнска нравственостъ. Въ конацитѣ имъ съ голѣмо влияние се ползували хубави гъркини и арменки, и тѣхното застѣпничество правѣло всичко. Мѣстото имъ понѣкога заемали безбради женоподобни момчета. Отъ преследването на фанариота не е била сигурна никоя жена или мома въ селото. Въ такива случаи рѣдко е могло да се намѣри помощъ у чиновницитѣ, а отъ отмѣщение задържалъ още запазилиятъ се благоговѣенъ страхъ „предъ духовнитѣ пастири“¹⁵. Нѣкои епископи се стараели, доколкото е възможно, да държатъ духовнитѣ си чада въ предишното невежество; други пъкъ не изпускали изъ предъ видъ политическитѣ и национални тенденции. Тѣхниятъ девизъ билъ, отъ една страна, да обогатяватъ себе си, а отъ друга — систематично *погърчване* на славянитѣ. Тази си целъ се мжели да достигнатъ съ въвеждане на грѣцката литургия, съ основаване на грѣцки училища, съ разпространение на грѣцкитѣ разговори, а сжщо тѣй и съ подаряване на грѣцки книги. До началото на сегашния (XIX) вѣкъ често и българи били посвещавани въ епископски санъ; обаче, следъ грѣцката революция и образуването на новогръцкото кралство нито единъ българинъ вече не билъ допушанъ до по-високитѣ звания.

За да заличатъ българитѣ отъ списъка на европейскитѣ нарсди, действували не само косвено, чрезъ въвеждане на грѣцкия езикъ, но и прѣко, чрезъ преследване на българския. Славянскитѣ езикъ, който по тѣхно мнение въ основата си е езикъ варварски, звучалъ неприятно самъ по себе си за фанариотитѣ. Но и това било малко. Историата на фанариотския клиръ въ България е запетнена съ дѣла, достойни само за вандалите. Български ржкописи, оцѣлѣли съ вѣкове отъ войни, пожари, мишки, молци и гниене, били навсѣкжде изгаряни и унищожавани отъ гърцитѣ сжщо така, както чешкитѣ книги били унищожавани отъ иезуититѣ следъ Бѣлогорската битка. Българитѣ не трѣбвало да узнаятъ, че тѣ иматъ славно минало, стара литература и че тѣхниятъ езикъ е ималъ нѣкога собствено писмо.

Григоровичъ (1845 г.) ни дава много примѣри за това варварство. Въ Зографъ (стр. 301) не много преди да пристигне той тамъ, билъ изгоренъ